

ŽIVOTNI INTERVJU: VELIMIR SRIĆA

Nekad se vjerovalo crkvi, političarima, ekspertima..., a danas uglavnom nikome

Autor
Renata Rašović

11.06.2023.
u 14:05

Profesor na Ekonomskom fakultetu, konzultant i bivši ministar znanosti, objavio je lirsku autobiografiju u kojoj piše o svom odrastanju, ljubavnim i političkim iskustvima, putovanjima, a o tome govori i u nedjeljnom životnom intervjuu

Velimir Srića je bivši ministar znanosti i tehnologije, profesor na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (professor emeritus), konzultant u nizu hrvatskih i međunarodnih tvrtki na području menadžmenta, leadershipa i informacijskih tehnologija, ekspert Svjetske banke za Change Management i čovjek iznimne biografije.

Tijekom znanstvene karijere bio je gostujući profesor na brojnim svjetskim sveučilištima: UCLA (University of California at Los Angeles), Renmin u Pekingu, IEDC na Bledu te sveučilištima u Šangaju, Cincinnatiju, Budimpešti, Grazu, Mariboru, Sarajevu, Podgorici, Rijeci, Osijeku i Splitu. Od 2014. član je Europske akademije znanosti i umjetnosti, a 2015. postaje posebni savjetnik rektora Sveučilišta u Zagrebu za strateške projekte.

Bio je direktor Zavoda za informatičku djelatnost i predsjednik Komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku, a jedan je od osnivača Hrvatsko-američkog društva i Hrvatskog europskog pokreta. Počasni je član HHO-a i hrvatskog ogranka Rimskog kluba. Dobitnik je stipendije **Gerald Ford** i Eisenhower Fellowship te nagrada Zlatno pero Društva novinara Hrvatske i Josip Juraj Strossmayer za znanost.

Napisao je i objavio stotinjak znanstvenih i stručnih knjiga u Hrvatskoj i SAD-u od kojih su neke postale bestseleri, a nedavno je objavio "Osobni leksikon", lirsku autobiografiju u izdanju Profila, koja se sastoji od 29 intimnih priča u kojima iskreno i otvoreno piše o svom djetinjstvu i odrastanju na trešnjevačkom asfaltu, osobnim usponima i padovima, ljubavnim i političkim iskustvima te putovanjima kroz krajolike i život, izmjenjujući dirljive i često duhovite i samoironične crtice iz obiteljskog života, ljubavnih očaranja i razočaranja, školovanja i poslovnog puta, što je bio i povod za njegov veliki biografski intervju za Večernji list.

Što vas je motiviralo da napišete "Osobni leksikon", vašu najosobniju knjigu do sada?

Tu sam knjigu počeo pisati prije dvadeset godina, iste večeri kad je u domu umirovljenika umrla noja teta Nana. Među njezinim stvarima našao sam dvije bilježnice. Prva je bila pedantni dnevnik o životu devetogodišnjaka Velimira koji često odbija jesti, oteže s pisanjem zadaća, skače po krevetu i gađa mamu jastucima, ima napadaje bijesa i govori rečenice poput: "Tko si ti da mi zapovijedaš", ili: "Bolje me ubij nego da me mrcvariš." Druga bilježnica sadržavala je tetine zapise iz obiteljske prošlosti. Okupan tugom, shvatio sam da je to sve što je ostalo od njezinih i mojih sjećanja na događaje koje je odavno pokrila mahovina. Te me je večeri i ne znajući, s nekog boljeg mjesta od staračkog doma, draga teta potaknula da pišem o njezinoj, mojoj i svačijoj prošlosti iz koje nosimo darove i ožiljke, da se ne zaboravi.

Druga inspiracija je "Mali princ" kojem ne znamo ni ime, ni naziv planeta na kojem živi niti išta drugo osim da je imao ružu i ovcu i da ih je volio. Takav je i "Osobni leksikon", knjiga o mojim ružama i ovcama, stvarima koje sam volio, zapamtio, osjetio i još ih uvijek nosim u sebi. Radi se o 29 priča koje su istina, samo istina i ništa drugo osim istine, barem koliko se mogu pouzdati u vlastito pamćenje. Poznanik mi je neki dan rekao da sam premlad za pisanje autobiografije. Hvala mu na komplimentu, no on je vjerojatno očekivao drukčiju knjigu, faktografsku i racionalnu. Pisanu razumom, a ne srcem.

Foto: Privatna arhiva

Iznimno je upečatljiva vaša misao kako je ljudski život hrpa nepouzdatih sjećanja. "Nadograđujemo" li tijekom odrastanja i zrelijih godina svoja sjećanja slučajem ili namjerom kako bismo sebi i drugima kreirali neku "bolju prošlost"?

Jedan je pjesnik rekao da je naša uzorna mladost zapravo slabo pamćenje. Drugim riječima, sami biramo što ćemo i kako zapamtiti, a pritom smo ponekad iskreni prema sebi i drugima, a ponekad svjesno ili nesvjesno lažemo. Iako sam se u knjizi trudilo biti potpuno iskren, bojim se da je svačiji život hrpa nepouzdatih sjećanja. Kad smo mladi, imamo ih malo, a kako starimo, ona se gomilaju. Naša su sjećanja poput vode, stalno se nekamo kreću i mijenjaju oblik, katkad se gube u nekom ponoru mozga, a pokatkad jednostavno ishlape. Često najbolje pamtimo ono što smo zapravo izmislili ili ono što bismo htjeli zaboraviti. U knjizi sam napisao da su uspomene kao vatra koja grije iznutra, ali nas, ako je bolna i jaka, može spaliti. "Osobni leksikon" je pokušaj da sebe i sve kojima je do mene ikad bilo stalo zagrijem tom opasnom vatrom, ali ne zato da tugujemo za onim što je prošlo, nego da se radujemo jer se sve to dogodilo i ostalo zapisano.

Kako uspijevate većinu svojih najranijih sjećanja pamtit tako dugo i tako dobro?

Volim se sjećati, valjda sam zato dobar u tome. Aforizam kaže da su uspomene jedini raj iz kojeg ne možemo biti prognani. Navodno hebrejski jezik nema riječ "povijest", nego jedino poznaje pojam sjećanja. Zato o užasima holokausta najjače svjedoči dnevnik Ane Frank. Prošlost se najbolje probija u budućnost kroz priče koje pamtimo i prenosimo dalje. "Osobni leksikon" je dokaz da ne vjerujem u povijest, ali vjerujem u pamćenje, iako je krhko i fluidno. U njemu su ljudi koji se rađaju i umiru, susreću se i rastaju; ljudi koji griješe, vole, mrze, zabavljaju se, luduju i divljaju, govore istinu ili lažu.

Prošlost su uvijek samo ljudi, njihove strasti i zablude, njihove dobre želje i loše namjere, njihova organizirana ili zbrkana svakodnevnica satkana od zaljubljenosti, prve mjesečnice, nade, patnje i zaborava. Klasične biografije pišu povjesničari, opisujući sjene ljudi i stvari koje su davno nestale, tražeći i nalazeći u njima red, pravilnost i istinu kakvu trebaju i koja im odgovara. U paralelnom, ali istinitijem svijetu nema povijesti, postoje samo sjećanja koja ispare i nestanu ili se pretvore u "Osobni leksikon".

Do detalja opisujete svoj prvi poljubac, prve ženske grudi koje ste vidjeli, prvi odlazak u bolnicu, prvu filmsku zvijezdu u koju ste se zaljubili, prvi ples s erekcijom, prvog nobelovca kojeg ste upoznali... Na koji su vas način odredila upravo prva stečena iskustva?

Jedna priča "Osobnog leksikona" zove se "Prvi put" i opisuje kako su prva iskustva djelovala na mene. Jesu li me pokvarila i uništila nevinu naivnost koja resi svačiju mladost ili su me poboljšala i podarila mi zrelost? Sjećate li se vi svoje prve ljubavi? Prvog poljupca? Prvog držanja za ruke, prvog seksa, prvog sladoleda, prve pročitane knjige, prve omiljene igračke, prvih ćevapa, prvog pijanstva, prvog dana škole, prvog obroka u McDonald'su?

Slatko je prisjećati se i pitati se kakvog je sve to traga ostavilo na nama. U knjizi se na primjer govori da mi muškarci volimo biti prvi, a osobito nam je stalo da to budemo djevojkama i suprugama. Tako igramo na sigurno nadajući se da nas neće imati s kim uspoređivati. Istodobno, žene svojim muškarcima žele biti posljednje jer je to najbolji dokaz da su uspjele nadvladati konkurenciju. Čini mi se da i za sjećanja vrijedi taj muški i taj ženski princip. Prva su najjača jer se još nemaju s čime uspoređivati, a posljednja su najvrednija jer su preživjela sve usporedbe i nadvladala konkurenciju.

Akademski znanja i zvanja stjecali ste i u inozemstvu, pa između ostalog imate prestižnu poslovnu titulu MBA jedne od najboljih svjetskih menadžerskih škola, sveučilišta Columbia u New Yorku. Kako se mladić iz Hrvatske snašao preko "velike bare"? Steče se dojam da je boravak u SAD-u na vas ostavio dubok trag.

MBA program sveučilišta Columbia u New Yorku i tada je bio, a i danas je među nekoliko najboljih na svijetu. Tamo sam studirao jer mi je Fulbrightova stipendija pokrivala i basnoslovnu cijenu studija i životne troškove, pa čak i putovanje do SAD-a i natrag. Boravak u New Yorku i kasnije putovanje SAD-om u trajanju od 2 mjeseca ostavili su uistinu neizbrisivi trag u mojem životu. Osim što sam imao sjajne profesore i mogao stjecati najbolja znanja iz menadžmenta i informatike, punim sam se jedrima otisnuo u život Velike Jabuke.

Tako sam uspio posjetiti 50 kazališnih predstava, 50 muzeja i 50 partyja pa sam na licu mjesta doživio Richarda Burtona i Meryl Streep u teatru, Mihaila Barišnikova i Rudolfa Nurejeva u baletu, gitarista Narcisa Yepesa i koncert Simona i Garfunkela u Centralnom parku. Ni studij mi nije išao loše jer sam od Instituta za operacijska istraživanja države New York dobio nagradu kao najbolji student menadžerskih znanosti. Za dečka s Trešnjevke starog tek 25 godina bila je to godina i pol za pamćenje.

U autobiografiji opisujete kako ste kao student, jedne novogodišnje večeri, dok se društvo bučno zabavljalo, proveli u susjednoj sobi, proučavajući povijest srednjovjekovnih hrvatskih velikaša. Kolika je bila cijena tog osjećaja različitosti koju ste, prema vlastitom priznanju, njegovali cijelog života?

Kao dijete bio sam prilično čudan, drukčiji od ostalih, tako me je svima opisivala mama. Istina, bio sam socijaliziran i uklopljen, čak i omiljen među vršnjacima, ali bih svako malo imao potrebu biti sam. Zapravo, otkako znam za sebe, ne volim nagon stada i ne osjećam potrebu pripadanja skupini, osim onoj koju bih sam stvorio ili vodio. Uvjerio sam sebe da ne želim biti poput većine ljudi. Ako su svi hvalili neki film, ja bih mu nalazio mane. Ako su se svi šišali kratko, ja bih pustio kosu, ako su svi uvečer izlazili u kino, ja bih ostajao kod kuće čitati knjigu. Ako su svi igrali nogomet, ja bih na terenu pokraj njih igrao košarku, sam sa sobom. Ako bi svi navijali za domaći klub, ja bih navijao za goste.

Taj osjećaj različitosti mogao me je zadovoljiti bolje od hrane. Naravno da je to imalo visoku cijenu, posebno u kasnijim fazama života. Čuveni ekonomist John Maynard Keynes rekao je da je bolje biti dio većine koja je u krivu nego pripadati manjini koja je u pravu. Bilo bi dobro da sam tu misao upoznao, ozbiljno shvatio i barem donekle primijenio u mnogim situacijama koje mi je život donio, posebno onim političkim.

Zanimljivo je da ste pozivani kao gostujući profesor na brojna svjetska sveučilišta, među njima i UCLA (University of California at Los Angeles). Kakav je bio osjećaj vratiti se godinama poslije na ugledno američko sveučilište, ali s druge strane katedre?

New York zavolite zbog kulture, dinamičnosti, raznolikosti i svakodnevne avanture, a Los Angeles zbog klime, blizine Hollywooda, opuštenosti i liberalnog duha. UCLA ima jedan od najljepših campusa na svijetu, južno od bogataškog Beverly Hillsa i istočno od jednako tako luksuznog Brentwooda. Na tom je kampusu snimljen niz poznatih filmova, a među njegovim bivšim studentima najpoznatiji su James Dean, Francis Ford Coppola, Steve Martin, Jim Morrison i Ben Stiller.

Bio je pravi užitek predavati u Kaliforniji jer sam na sveučilište dolazio u kratkim hlačama i japankama, a imao sam vrlo pametne, srdačne i znatiželjne studente, kooperativne i prijateljski raspoložene kolege profesore i najbolju znanstveno-tehnološku infrastrukturu za rad na sebi. Ozračje je bilo vrlo nebirokratsko, na primjer za dva predmeta koja sam predavao dobio sam samo naslove (Multikulturni menadžment i Upravljanje kreativnošću) uz potpunu slobodu da propišem literaturu, držim predavanja kako hoću, organiziram seminare i projektni rad te sam definiram način ispitivanja i ocjenjivanja studenata.

Foto: Privatna arhiva

U SAD-u ste imali priliku stisnuti ruku jednome predsjedniku, bio je to Gerald Ford. O kakvoj se prigodi radilo, kakav je dojam ostavio na vas i je li on bio jedini američki predsjednik kojeg ste upoznali?

To je bilo davne 1990. godine posredstvom jedne druge stipendije Američke vlade koja se zove Eisenhower Fellowship. Gerald Ford bio je njezin počasni predsjednik, a osim njega upoznao sam Georga Busha starijeg te niz dužnosnika poput Colina Powella, Donalda Rumsfelda i Henryja Kissingera. Nazvana po 34. američkom predsjedniku, stipendija Eisenhower Fellowship zamišljena je da gradi mostove razumijevanja između država i kultura. Svake se godine dodjeljuje maloj skupini od 20-ak pojedinaca, a prema misiji koju vrijedi citirati, dobitnici su "ljudi usred karijere, kreativni vođe od kojih se očekuje da djeluju u globalnoj mreži dinamičnih nositelja promjena s ciljem da svijet postane što mirniji, pravedniji i napredniji".

Ja sam je vjerojatno dobio kao "dečko koji obećava", najmlađi ministar jedne socijalističke zemlje s diplomom vodeće američke menadžerske škole koji se, uz to, zalaže za informatizaciju. Kakav su dojam ti ljudi koji su oblikovali noviju povijest svijeta ostavili na mene? Neki su mi se činili bez energije i strasti, drugi su prštali ljubaznošću, a svi su izbliza djelovali kao obični, jednostavni ljudi koji kašlju kad su prehladjeni i imaju znojnan dlan kad se rukuju.

U knjizi navodite: "Svaka osoba ima neku mračnu tajnu, moja je da sam se bavio politikom." Bilo bi zanimljivo čuti pojašnjenje, zaista: odakle vi u politici?

To je vjerojatno bilo zbog moje none koja je govorila da će, ako pametniji stalno popuštaju, budale potpuno zavladatai svijetom. Doba moje mladosti karakterizirao je politički idealizam. Vjerovalo se da su političari ljudi posebnog kova, odabrani da nas vode u bolju budućnost, pošteni borci za napredak koje valja bespogovorno slijediti. Moj konkretni interes za politiku dogodio se slučajno i o tome također pišem u "Leksikonu". Kao jednom od najboljih učenika Klasične gimnazije predložili su mi da uđem u SK. Rekao sam to ocu, dobroćudnoj komunjarskoj poštenjačini, uz pubertetsku napomenu da ću ponudu svakako odbiti. No kad je pocrvenio, pa pobljedio, oči mu se zamutile i zatim se zatvorio u sobu, znao sam da ću ipak prihvatiti. U tom sam sustavu dogurao do ministra za znanost, iako više nisam bio "saveznik".

Raspadom bivše države očekivalo se da će ljudi s idejama i znanjem, umjesto ciničnog prigovaranja iz udobnog stolca u kafiću, zasukati rukave jer glavne poluge promjena nalaze se ipak u rukama politike. Ta me ideja povukla i u novom sam sustavu dogurao do nestranačkog predsjednika Skupštine Zagreba. Ukupno sam politici "donirao" 7 godina života, s duljim prekidima kad se time uopće nisam bavio. Od 2013. supruzi sam obećao da je s politikom gotovo i toga se držim.

05.06.2023., Zagreb - Profesor Velimir Srica. Photo: Sandra Simunovic/PIXSELL

Foto: Sandra Simunovic/PIXSELL

Posebno je zanimljivo što ste se odlučili na političku avanturu kao jedan od rijetkih koji iza sebe ima itekako uspješnu karijeru u sferi znanosti, konzaltinga i managementa. Što vam je to trebalo?

To je govorila i moja supruga. Kad nekamo dođeš kao znanstvenik i konzultant, dočekaju te s crvenim tepihom, a kad se pojaviš kao političar, pljunuli bi te i šutnuli nogom... Razlog je bio u nekoj vrsti "poremećaja ličnosti" karakterističnoj za moju generaciju. Naime, za razliku od današnjih mladih koji uglavnom gledaju osobne interese, mi smo se osjećali društveno odgovornima. Bavio sam se politikom jer sam htio svijet napraviti boljim mjestom. Naše je okruženje puno izazova i danas. S jedne strane mijenja se

globalni odnos snaga, SAD gubi utrku s Kinom, a Rusija postaje trećerazredna sila. Jugoistok raste dok Zapad stagnira. S druge strane vlasnički kapitalizam uzrokuje sve više nepravde, a klasična demokracija pokazuje se sve nemoćnijom.

S treće strane muče nas upitne moralne vrijednosti svjetskih vođa i mentalitet gramzljivosti, koristoljubivosti, agresivnosti, konflikta i težnje da se pobijedi bez obzira na cijenu. Konačno, najvažniji simptom bolesti modernog svijeta je sveopći pad povjerenja u institucije. Nekad se vjerovalo političarima, poslovnim ljudima, medijima, crkvi, učiteljima, znanstvenicima i ekspertima, danas se uglavnom ne vjeruje nikome. Okruženi smo lažima, teorijama zavjere, obmanama, manipulacijama i marketinškim spinovima, podržanim svemoćnim društvenim mrežama. Većina ljudi izbezumljena je ovakvim stanjem, umorna od kriza, političara koji ih stvaraju i nemoći da se išta promijeni. No to će stanje potrajati ako se ne angažiramo. Svi bi se morali baviti politikom jer se ona stalno bavi nama.

U dijelu političke karijere postali ste nestranački predsjednik Skupštine Grada Zagreba. Po čemu pamтите to razdoblje života i kako to da ste učinili rijetko viđen potez i odrekli se dužnosničke plaće?

Koliko znam, prvi sam i jedini dužnosnik tog ranga u Hrvatskoj koji je bio volonter. Ne samo da sam se odrekao plaće nego se nisam vozio ni službenom BMW sedmicom pa sam dolazio na posao vlastitim automobilom. To je bilo zamišljeno kao poruka da nam trebaju ljudi koji će živjeti za politiku, a ne od politike. Vjerovao sam da će me mnogi slijediti, ali sam se prevario. Naime, kako sam bio jedinka izvan sustava velikih stranaka, te poruke nisu došle do medija i javnosti. Politička se struktura dobro brani od ideja koje je ugrožavaju. Izdržao sam desetak mjeseci, ratovao s tadašnjim (sada pokojnim) gradonačelnikom, a onda dao ostavku. Sjećam se gorčine zbog nemoći, gađenja zbog ponašanja okoline i osjećaja da sam poput Don Quijotea koji juriša na vjetrenjače dok ne ostane sam. Istina, u hodnicima su mnogi prilazili i govorili da su na mojoj strani, ali nisu smjeli to pokazati zbog stranačkih čelnika. O tom i sličnim iskustvima napisao sam knjigu "Ta gadljiva politika", a tako se zove i jedna priča u "Osobnom leksikonu".

Foto: Privatna arhiva

Što je presudilo da se, nakon opetovanih povrataka u politiku, nakon sedam godina zauvijek od nje rastanete, da "stavite točku na 'i' osobnog iskustva političke životinje"? Kakve ste pouke izvukli iz te životne epizode?

Pouke su brojne, a mnoge od njih nisu nimalo ugodne. Na primjer, u politici morate ljudima govoriti ono što žele čuti, čak i kad u to sami ne vjerujete. Morate se rukovati, piti kave i pregovarati s osobama koje inače ne biste dodirnuli štapom. Morate prihvatiti da je većina ljudi potkupljiva i vođena sitnim interesima, morate uvježbati dodvoravanje onima koji su iznad vas u hijerarhiji, a gaženje onih koji su ispod. Morate naučiti lagati a da ne trepnete, morate izvrtati argumente. izmišljati ih kad ih nemate.

Morate se naviknuti na intrige, zakulisne igre, podmetanja i prevrtljive stavove suradnika. Morate postati osvetoljubivi i bezosjećajni, a skriti i najmanje znakove slabosti i ljudskosti. Morate računati da većina ljudi oko vas jedno govori, drugo misli, a treće radi. Morate napuhati svoj ego do karikaturalnih razmjera jer to je baterija koja pokreće političke životinje i čini ih opasnima.

Morate prihvatiti da će vas veličati dok pobjeđujete, a uz prezrivi smiješak okrenuti vam leđa čim gubite. Morate biti spremni strpljivo slušati neargumentirane kritike ljudi koji znaju mnogo manje od vas, morate se naviknuti da većina onih koji vas tapšaju po ramenu i smješkaju vam se u lice istodobno drži figu u džepu. Za sve to treba imati želudac kakav ja nisam imao, niti sam želio imati.

Danas radite kao konzultant u nizu hrvatskih i međunarodnih tvrtki na području menadžmenta, leadershipa i informacijskih tehnologija. Je li vam to inspirativan posao i možete li se pohvaliti nekim egzaktnim uspjehom na tom području: koga ste i kako doveli do vrha?

Konzultantskim se poslom s većim ili manjim uspjehom bavim već dvadesetak godina, u tvrtkama od Ericssona Nikola Tesla do Krke, od Triglav osiguranja do Pevexa, od PBZ-a do Raiffeisen banke, od Coca Cole do Nove ljubljanske banke. U Ericsson sam uveo prvi leadership program, a isto sam ponovio u Krki iz Novog Mesta. Zadnjih deset godina tijesno surađujem sa županijom i gradom Karlovcem te s veseljem pratim njihov napredak. Radio sam i sa startupima u tehnološkim inkubatorima i s malim i srednjim poduzetnicima od kojih su mnogi postali veliki i uspješni. Nažalost više je takvih u Sloveniji nego u Hrvatskoj, ali teško je biti prorok u domovini. Posebno me vesele globalni uspjesi tvrtki kojima sam pomagao razvijati menadžere poput Infobipa, a moji studenti napravili su niz uspješnih inovacija od SMS parkinga u Zagrebu do plišanog mede sa senzorima koji je pobijedio na četiri svjetska natjecanja inovatora.

Jedan ste od pionira promicanja razvoja kreativnosti u Hrvatskoj. Jesmo li kreativna nacija, a ako nismo, kako to možemo postati?

Mi smo izrazito kreativna nacija, ali nemamo okruženje koje ideje pretvara u inovacije. U nas ima znanja i talenta napretek, posebno među mladima. Problem je što sposobni sporo dobivaju priliku ili se sami za nju ne bore. U Hrvatskoj se svi žale da nam trebaju reforme, usta su puna riječi, ali nema djela. Svi smo za reforme, ali nitko ih ne pokreće. Svi smo za razvoj, ali čekamo da ga donese netko izvana. Svi smo za promjene, ali da se mijenja netko drugi, a ne mi. Svi smo za inovacije, ali dosta mi je tih tvojih glupih ideja! Uostalom, oduvijek je lakše kritizirati, a teže raditi.

Zato obilujemo pljuvačima i cinicima koji sve gledaju sa strane. Znaju što ne valja, ali neće ništa poduzeti, jer tko radi, taj i griješi. Valjda je bolje biti "bezgrešan". Paralizira nas strah od pogrešaka jer se šefovi, suradnici, političari i mediji stalno bave hvatanjem drugih u onome što rade loše. A

takva težnja rađa pasivnost, ubija kreaciju, potiče nepoduzetničko ponašanje, jača otpor promjenama i blokira put novim idejama. Previše smo navikli igrati na sigurno, trudimo se izbjeći sve što donosi rizik ili vodi u nepoznato. A kreativnost je baš to, znatiželja, istraživanje, eksperimentiranje, pokušavanje, griješenje, učenje. Kako bi rekao kompozitor John Cage: "Ne razumijem zašto se ljudi boje novih ideja, ja se bojim starih."

05.06.2023., Zagreb - Profesor Velimir Srca. Photo: Sandra Simunovic/PIXSELL

Foto: Sandra Simunovic/PIXSELL

Bili ste domaćin nekima od najvećih svjetskih imena iz područja biznisa koji su gostovali u Hrvatskoj: Jacku Welchu, Tomu Petersu, Paulu Greenbergu, Ridderstraleu i Nordstromu, autorima "Funky businessa". Tko je na vas ostavio najdublji dojam i što ste naučili od tih uspješnih ljudi?

Welch je bio proglašen "menadžerom 20. stoljeća" i od njega smo svi učili kako upravljati velikim sustavima. Peters je napisao najbolje knjige o vođenju i poslovnoj izvrsnosti. Greenberg je jedan od očeva CRM-a, upravljanja odnosom s klijentima. "Funky business" i "Karaoke kapitalizam" Ridderstralea i Nordstroma najduhovitije su poslovne knjige ikad napisane. Ipak, najdublji

dojam na mene ostavila je osoba koje nema na popisu, a to je Philip Kotler, "otac modernog marketinga". Iako to nismo tražili, napisao je predgovor knjizi "EmPowerUs: From Crisis to Strategic Harmony" čiji smo autori Ira Kaufman i ja, a objavljena je 2020. godine u SAD-u. U njoj nudimo menadžerske odgovore na pitanje kako spasiti svijet koji se raspada. Kotler je upravo navršio 93 godine, a duhom je mlađi od većine menadžera koje poznajem i trajna je inspiracija nizu generacija.

Uz impresivnu karijeru i nevjerojatan dijapazon interesa, ipak ističete kako vam najveću životnu radost predstavlja obitelj: supruga Ana, kćer Lana te sinovi Luka, Dario i Davor. Nesporno ste uspješni u poslu, no smatrate li se, uz brojne obaveze i česta putovanja, uspješnim roditeljem i jeste li zadovoljni ljudima u koje su se vaša djeca pretvorila?

Da, imam uistinu rijetko sretan brak i četvero prekrasne djece, od kojih su dvojica odrasli ljudi, najmlađi sin je student, a kći je tek krenula u gimnaziju. Kad god sam mogao, djecu sam vodio na putovanja i pokušavao biti što prisutniji u njihovu životu i odgoju. Naravno, naše zajedništvo ima uspone i padove, mnoge stvari mogle su biti bolje i da imam prigodu živjeti ispočetka, sigurno bih popravio neke odnose iz prošlosti. Znamo da je obitelj najvažnija, ali svoje najbliže često uzimamo zdravo za gotovo pa u zajedničkom životu svi povremeno više ili manje trpimo. No važno je da uvijek dobivamo onoliko koliko dajemo i da nas vežu ljubav, razumijevanje, poštovanje i odanost. Najviše sam ponosan na činjenicu da smo uzajamno iskreni, da se podržavamo i da nam je još uvijek drago, izazovno i poticajno biti skupa.

Na svom blogu pokrenuli ste zanimljivu temu: viziju Hrvatske 2030. godine. Kakvu državu priželjkujete? Trebamo li čekati da naše probleme rješavaju Europska unija, Ujedinjeni narodi, multinacionalne kompanije i trendovi svjetskog tržišta ili se moramo i možemo pokrenuti sami?

Tamo sam opisao vremeplov kojim posjećujete Hrvatsku 2030. godine. U Zagrebu ćete naći četiri brane na Savi s hidroelektranama od Bregane do Prečkog čime je grad dobio besplatnu struju, četiri rekreacijska jezera veća od Jaruna s marinama i nepoplavljivu građevinsku zonu uz rijeku s pogledom. Gornji je grad postao turističko središte s nizom restorana, noćnih klubova i turističkih sadržaja jer su državne institucije preseljene u preuređene i nadograđene prostore sveučilišne bolnice na Laništu. Dubrovnik je postao obrazovni centar jugoistočne Europe sa snažnim međunarodnim sveučilištem za ekologiju, ljudska prava, diplomaciju i vojnu strategiju.

Bivši vojni objekti uz Jadran postali su campusi vodećih svjetskih sveučilišta u kojima se odvijaju digitalni obrazovni programi, kombinirani s međunarodnim sportskim igrama od jedriličarstva i vaterpola do mačevanja i golfa. U suradnji s njemačkim investitorima na ličkoj je visoravni sagrađen park "Tragovima Winnetoua" koji nudi avanturu, zdravu hranu i istraživanje prirode. Hrvatska je uspješno realizirala projekt Otoci znanja koji obuhvaća Brijune (Europski centar nobelovaca), Prvić (Svjetska poduzetnička akademija), Koločep (Centar genetičkog inženjeringa) i Susak (Međunarodni etnološki institut). Tko bi financirao ovakvu viziju? Za dobre projekte kapital se uvijek nađe, domaći, europski ili svjetski.

A gdje vidite sebe 2030. godine, kakvu si budućnost priželjkujete?

Nadam se da ću veći dio te godine provesti u našoj kući uz more na otoku Prviću, okružen obitelji i prijateljima. Tamo sam davno napisao knjigu čiji citati od tada kruže webom: "Živimo u čudnim vremenima. Medicina je toliko napredovala da praktično ni jedan čovjek nije zdrav. Država je toliko moćna da više nitko nije slobodan. Oko nas caruje demokracija, što znači da puno nekompetentnih bira malo korumpiranih. Imamo više stvari, ali u njima manje uživamo. Sve je više stanova u kojima živi sve više samaca. Raste broj lijepih kuća i razorenih domova. Tehnološki napredak štedi vrijeme kojeg imamo sve manje. Naučili smo žuriti i zaboravili strpljivo čekati. Raste broj stručnjaka i neriješenih problema. Više znamo, manje razmišljamo.

Raste broj humorističkih serija i kroničnih depresivaca. Mozganje pred knjigom zamijenili smo vegetiranjem pred ekranom. Okruženi smo brzom hranom i sporom probavom. Trećina svijeta pati od gladi, a trećina od pretilosti. Često se svađamo, rijetko volimo, s lakoćom mrzimo. Masovna kultura stvara masovne histerije i masovne ubojice. Posjećujemo udaljene planete i asteroide, a ne poznajemo najbliže susjede. Centar našeg života postao je šoping centar. Nekad smo stvari trošili, a ljude voljeli, danas je obrnuto." Volio bih da 2030. ništa od ovog ne bude istina, ali bojim se da će citat još dugo ostati aktualan.

KLJUČNE RIJEČI

#životni intervju

#velimir srića